

Bedre prosesser er nøkkelen til en bærekraftig byggenæring

Vi vet hvorfor vi må endre oss, men tenker vi nok på hvordan?

Vegard Knotten
SINTEF

Bærekraft er nå i ferd med å bli en fast del i alle kontrakter i BAE-prosjekter. Men skal vi levere mer bærekraftige byggverk, holder det ikke å bare beskrive tykkere vegger, solceller og andre enkelttiltak. Vi må også gjøre noe med måten vi jobber på.

Lite nytt på femti år

Digitalisering har vært sett på som redningen for en byggenæring med et rykte om lav produktivitet, lite inntjening og et høyt konflikt-nivå. Nye, digitale verktøy hjelper næringen litt, men klarer vi å justere prosessene slik at vi drar full nytte av verktøyene, klarer vi å se hele bildet? En hammer er et godt verktøy til å bygge hus, men ikke hvis du tenker å bruke skruer.

“Definisjonen på galskap er å gjøre den samme tingen om og om igjen, men forvente forskjellig resultat.” – er et sitat kreditert Albert Einstein. I et overordnet perspektiv er det lite som har endret seg i måten vi gjennomfører byggeprosjekter på de siste femti årene. Vi har riktignok endret litt på kontraktsformer og gjennomføringsmodeller, men ikke noe nevneverdig endring sett opp imot endringene i selve byggverket som følger med et kontinuerlig strengere regelverk, teknologiutvikling og miljøhensyn.

Samarbeidet blir viktigere

Skal vi adressere utfordringene i det grønne skiftet, med økt kompleksitet, fokus på hele livsløpet, sirkulær økonomi og effektivisering av byggeprosessene, må vi ikke bare lete etter nye produkter og nye verktøy, men også se på hvordan vi løser oppgaven. Nye gjennomføringsmodeller, slik som samspill, er testet ut på flere komplekse byggeprosesser, med hell. Næringen har møtt utfordringer som pandemi, prisøkning på sentrale byggevarer, og ikke minst den pågående krigen i Ukraina. Hvor robust er dagens prosjektgjennomføring når det oppstår slike fundamentale forstyrrelser?

ZEB lab i Trondheim er et eksempel på et bygg som adresser klimautfordringene. Laboratoriet er

ZEB-laboratoriet i Trondheim lyktes ikke bare på grunn av tilgjengelig ekspertise, men like mye på grunn av hvordan den ble brukt i utviklingsprosessen. Fokus på målet, kostnader, levetid, drift og ikke minst koordinering av kunnskap ble viktig for å lykkes med effektive prosesser. Foto: BERRE/SINTEF

et av verdens mest ambisiøse klimabygg, og det krevde nyteknisk av alle prosjektdeltakere. Byggherren, NTNU/SINTEF, stilte til rådighet de beste eksperter innen bygging og nullutslippsteknologi for å lykkes.

Målet var satt, teamet var engasjert, kunnskapen var tilgjengelig, så da var det bare å planlegge hvordan man skulle løse oppgaven. Tidlig involvering av relevant kompetanse, samlokalisering, kunnskapsdeling og læring var noen av prosessene som bidro inn i prosjektet. ZEB-lab lyktes ikke bare på grunn av tilgjengelig ekspertise, men like mye på grunn av hvordan den ble brukt i utviklingsprosessen. Fokus på målet, kostnader, levetid, drift og ikke minst koordinering av kunnskap ble viktig for å lykkes med effektive prosesser.

Digitalisering endrer bransjen

Med digitaliseringen ligger det også et mulighetsrom til å effektivisere og forbedre prosessene. Robotisering og automatisering vil påvirke de tradisjonelle rollene. I dette ligger det også store muligheter for innovasjon og forretningsmodeller, nye aktører, men også roller som utgår. Men å bare pøse på med nye verktøy gir ikke automatisk effektivisering. Prosessene må forbedres sammen med de nye tilgjengelige verktøyene.

Med ønsket om økt bærekraft og digitalisering i næringen er det lite effektivt å bruke de samme gjennomføringsstrategiene og -modellene som vi har benyttet de siste femti år, og så tro på en radikal endring.

Å se på små deler av byggeprosessen, se på hele prosessen, se

på endrede tjenester og verktøy, blir viktig hvis BAE-næringen skal levere bærekraftige løsninger og også være bærekraftige selv.

I faggruppa Prosess og Innovasjon i SINTEF Community bidrar vi til å utvikle fremtidens bærekraftige byggeprosesser. Grappa har en tverrfaglig sammensetning med kompetanse innen prosjekt- og prosessledelse, forretningsutvikling, scenariomodellering og maskinlæring.

Vi ønsker å være i front på å levere kunnskap til næringen om byggeprosess, prosessledelse, samfunnsnytte, forretningsmodeller og rammeverk knyttet til bygg og områder.